

واقعیت تلخ بودجه ۹۷

یادداشت اختصاصی

هادی حق شناس
تحلیلگر اقتصادی

معمولاً دولت‌ها در دور دوم رفتارهای اقتصادی‌شان منطقی‌تر خواهد بود، یعنی دولت دوازدهم که ادامه‌دهنده راه دولت یازدهم است، رفتار و سیاست‌گذاری‌هایش بیشتر منطقی با واقعیت‌های کلان اقتصادی خواهد بود.

یادآوری این نکته ضروری است که بودجه،

مهم‌ترین سند سالانه دولتهاست؛ سند دخل و خرج سالانه. اگر برآوردهای درآمدی و هزینه‌ای در آن درست نباشد، در یک سال به‌خوبی خود را نشان می‌دهد و مشکلاتی را به وجود می‌آورد. بر همین اساس اگر آمارها درست و واقع‌بینانه تنظیم و برآورد نشده باشند، برای دولتی که ششمین لایحه بودجه را تقدیم مجلسی‌ها می‌کند، دور از انتظار خواهد بود؛ زیرا لایحه بودجه سال ۹۷، در شرایطی تنظیم می‌شود که ثباتی در عرصه سیاست کشور حاکم شده، در محیط کسب و کار کشور، بهبودهایی را شاهد هستیم و امید برای بهبود شاخص‌ها هم افزایش پیدا کرده است. در عین حال، امسال را در حالی به پایان می‌رسانیم که برای دومین سال

پنجاهی نرخ تورم در کشور یک رقمی خواهد بود و این اتفاق در ۴۵ سال گذشته برای اولین اتفاق خواهد افتاد.

این تورم یک رقمی، آرامش محیط اقتصاد کلان را به همراه دارد و دولت می‌تواند از آن برای تنظیم سند واقعی بودجه ۹۷ بهره ببرد. به عبارت دیگر، دولت تحت فشار سیاسی نیست که آمارهای غیرواقعی را لحاظ کند.

در کنار این اتفاق خوب، واقعیت‌های تلخی وجود دارد، از جمله اینکه بیش از ۸۰درصد بودجه کشور، جاری است. واقعیت تلخی است که نرخ بیکاری دورقمی است. واقعیت تلخی است که حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومان پروژه نیمه تمام در کشور وجود دارد. واقعیت تلخی است که صندوق‌های بان‌نخستگی بدهی‌ها و طلب‌های فراوانی دارند و کسری این صندوق‌ها را دولت باید جبران کند. با این شاخص‌ها دولت باید بودجه‌ای تنظیم کند

سخنگوی دولت: درباره رقم بالای بودجه جاری نمی‌توان کاری کرد

نقطه سیاه دخل و خرج ۹۷

جامعه فردا؛ رئیس سازمان برنامه و بودجه سند دخل و خرج سال آینده را رونمایی کرد؛ از نفت ۵۰ دلاری گفت و رشد اقتصادی ۷ درصدی در کنار تورم ۹ درصدی. اعداد و ارقامی که محمدباقر نوبخت راوی آنها شد، در حالی نشان داد که رشد اقتصادی هفت درصدی برای سال آینده هدف‌گذاری شده است که براساس گزارش‌های رسمی این رشد در سال جاری به ثبت رسیده و تورم ۹درصدی هم امسال محقق شده است. این به‌معنای بلندپروازانه بودن اهداف تعیین شده نیست و به‌نظر می‌رسد پس از سال‌ها انتقاد به لایحه پیشنهادی بودجه مبنی بر اینکه اهداف بلندپروازانه بدون توجه به واقعیت‌های اقتصادی تعیین شده‌اند، دولت سعی کرده است از بلندپروازی رهییز کرده و اهدافی را در سند دخل و خرج سال آینده قرار دهد که دستیابی به آنها با اما و اگرهای بسیار رویبر و نباشد.

با وجود اینکه دولتی‌ها سعی کرده‌اند، لایحه بودجه سال آینده را با منطق پیوند دهند تا شاید سایه انتقاد از سر ششمین لایحه پیشنهادی دور کنند؛ اما بودجه جاری باز هم نقطه سیاه لایحه‌ای است که دولتی‌ها قرار است ۱۵ آذرماه به مجلس ببرند. موضوعی که محمدباقر نوبخت هم از آن یاد کرد و با اشاره به اینکه با توجه به وضعیت فعلی اعتبارات عمرانی و جاری و فرآینده بودن اعتبارات جاری نمی‌توانیم کار زیادی بکنیم، گفت: «بخش زیادی از اعتبارات عمرانی در تسخیر اعتبارات جاری است. هر مقدار بودجه جاری را افزایش دهیم، کم می‌آوریم. برای حل مشکل یا باید بخشی از پروژه‌های عمرانی را واگذار کنیم یا باید بتوانیم همین مبلغ محدودی را که در اختیار داریم به‌کار بگیریم.» سهم بزرگ بودجه جاری از بودجه سالانه کشور، سال‌هاست که به نقطه مشترک انتقاد کارشناسان اقتصادی به بودجه‌های سنواتی کشور تبدیل شده‌است. موضوعی که همواره هشدارها و درخواست‌های بسیاری مبنی بر کاهش این سهم در بودجه سنواتی را با خود همراه کرده، اما هزینه‌های بالای دولت به دلیل حجیم بودن آن، این امکان را از دولتی‌ها گرفته و سایه انتقاد از بالا بودن هزینه‌های جاری را بر سر بودجه‌های سنواتی انداخته است. انتقادی که راه‌گریزی از آن نیست و به قول نوبخت، «دولت کاری نمی‌تواند بکند.» رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور با اشاره به اینکه با روند جدید بودجه‌نویسی که امسال در دولت در حال انجام است، بودجه سال ۱۳۹۷ پیش از ۱۵ آذر به مجلس می‌رسد، یادآوری کرد که نرخ دلار هنوز در بودجه قطعی نشده، اما قیمت نفت در بودجه ۵۰ دلار در نظر گرفته شده و تلاش ما بر این است که نرخ ۵۰ دلار براسای نفت تحقق بیخشیم.» رشد اقتصادی ۷ تا ۹ درصدی که امثال کشور خشد و منتقدانی هم داشت که این رشد را نفتی دانسته و دور از واقعیت‌های اقتصادی کشور اعلام می‌کردند، هدف دیگری بود که برای سال آینده در نظر گرفته شده است. به گفته نوبخت، «برای سه‌ماهه اول ۷درصد بدون نفت رشد اقتصادی داشتیم. خوشبختانه از زمستان سال گذشته رشد

ساختمان مثبت بوده است. رشد سرمایه‌گذاری در سال‌های قبل منفی، اما امسال ۱۷ درصد مثبت بوده است. از آنجا که مسکن می‌تواند به‌عنوان پیشران رشد و رونق باشد، در سه‌ماهه اول ۶/۲درصد معاملات و ۸/۶درصد معاملات رونق داشته باشد که در صورت ادامه جهشی در رشد اقتصادی ایجاد خواهد کرد. بر همین اساس، رشد ۷ تا ۶درصدی در اقتصاد در بودجه سال آینده در نظر گرفته شده.» سخنگوی دولت در باره نرخ تورم هم یادآوری کرد که «سال آینده نرخ تورم تک‌رقمی و ۹درصد پیش‌بینی شده است.» او با یادآوری اینکه آنچه در برنامه ششم تصویب شد در بودجه ۹۷ تبلور پیدا می‌کند، توضیح داد که «در خصوص طرح‌های عمرانی ۴ هزار و ۱۳۱ پروژه به‌ارزش ۴۵ هزار و ۳۹۰ میلیارد تومان در دست واگذاری است که از این مبلغ، میزان سرمایه‌گذاری اولیه آن برآورد شده و از محل این واگذاری و پروژه‌های متنوع قانونی که در اختیار دولت قرار گرفته استفاده شد؛ اما هنوز نیازمندیم برای برخی دیگر از این ظرفیت‌ها از مجلس اجازه قانونی بگیریم.»

سایه بودجه جاری بر بودجه عمرانی و تسخیر شدن بودجه عمرانی برای پوشش دادن هزینه‌های جاری کشور، موضوعی بود که رئیس

که‌نامیدی را به جامعه تزریق نکند و چالش‌های موجود را افزایش ندهد. دولت باید تلاش کند که در بودجه ۹۷ همچنان سیاست انضباط و انقباض در بودجه جاری را ادامه دهد. همچنین در تملک بودجه عمرانی به سمت بهره‌گیری از توان بخش خصوصی حرکت کند.

براساس برآوردهای مختلف، اقتصاد ایران جزء ۲۰اقتصاد برتر جهان است؛ اما در نسبت مالیات به تولید ناخالص، شرایط خوبی ندارد و این نسبت ۸درصد است، در حالی که سایر کشورهای مشابه ایران است. اگر دولت بتواند در خصوص اخذ مالیات، نه از کسانی که در حال حاضر مالیات پرداخت می‌کنند، بلکه از بنگاه‌هایی که هیچ‌گونه سند ثبت‌شده‌ای از معاملاتشان وجود ندارد یا کسانی که فرار مالیاتی دارند، اقدامات مناسبی انجام دهد، از درآمدهای نفتی بی‌نیاز می‌شویم، زیر ظرفیت ایران

در اخذ مالیات، ۱۱۵ هزار میلیارد تومان نیست که در سال ۹۶ رقم خورده، بلکه این عدد تا سه برابر این رقم قابل افزایش است.

چنانچه این اتفاق رخ دهد و وابستگی به درآمدهای نفتی رهایی پیدا کنیم، این درآمدها می‌تواند به واسطه صندوق ذخیره ارزی در راه ارائه تسهیلات به واحدهای تولیدی مورد استفاده قرار بگیرد. اگر دولت بتواند این رویکرد را آغاز کند، می‌توان امیدوار بود که دولت رویکردی متفاوت از سایر دولت‌ها را آغاز کرده است. اما اگر رویه گذشته را ادامه دهد، هیچ اتفاق جدیدی نمی‌افتد، بلکه هر سال بودجه جاری صودی، بودجه عمرانی نزولی و پروژه‌های نیمه تمام افزایش پیدا خواهد کرد.

نکته این است که دولت باید تغییر رویکرد در بودجه سنواتی ایجاد کند؛ زیرا محیط کسب و کار و فضای سیاسی کشور پذیرای این موضوع است.

سازمان برنامه و بودجه به آن اشاره کرد: «با توجه به وضعیت فعلی اعتبارات عمرانی و جاری و فرآینده بودن اعتبارات جاری می‌توانیم کاری بکنیم و بخش زیادی از اعتبارات عمرانی نیز در تسخیر اعتبارات جاری است و از بودجه ۳۰۶ هزار میلیارد تومانی که تقدیم مجلس کردیم، مجلس هزینه‌های جاری را به ۳۴۶ هزار میلیارد تومان رساند و باید توجه کرد هر مقدار بودجه جاری را افزایش دهیم، کم می‌آوریم و برای حل مشکلات پروژه‌های عمرانی یا باید بخشی از آنها را واگذار کنیم یا باید بتوانیم همین مبلغ محدودی را که در اختیار داریم به‌کار بگیریم.»

مشکلات بودجه‌ریزی، موضوع دیگری بود که نوبخت به آن پرداخت، «غیر از ردیفی که برای دستگاه داریم ردیف مترقی‌های هست که بر اساس دستگاه تعریف نشده است. ردیف‌های مترقیه مشکلاتی در بودجه ایجاد کرده که برای شفاف‌سازی بودجه این ردیف‌ها ذیل بودجه دستگاه‌ها قرار خواهد گرفت. تصمیم داریم که درآمدهای اختصاصی دستگاه‌ها را نیز نظارت کنیم.»

خبرها از دولت چند ماهی می‌شود حکایت از این دارد که در سال آینده قرار است، بودجه‌ریزی براساس عملکرد دستگاه‌ها باشد، خواه‌ت‌های که به گفته نوبخت از سال ۸۰ مطرح بوده و به‌عبارتی ۱۶ سال از زمانی که قرار شد، بودجه‌ریزی بر عمرانی و اشتغال در کشور است که دولت باید حداقل ۱۰۰ هزار میلیارد تومان در طرح‌های

عمرانی سرمایه‌گذاری کند بنابراین نباید فقط از نظر افزایش حقوق‌ها دولت تحت فشار باشد. ما باید صرفه‌جویی را نیز مدنظر داشته باشیم. میزان حقوق بان‌نخستگان را نیز ۱۰ درصد اضافه خواهیم کرد و به آنها احترام می‌گذاریم.»

سخنگوی دولت در ادامه درباره اقدامات دولت در زمینه جبران عقب‌ماندگی‌های اقتصادی توضیح داد که «رشد اقتصادی از دو محل به‌دست می‌آید. تلاش بر این است که بر اساس سرمایه‌گذاری ۵/۵ درصد را تحقق ببخشیم. برای افزایش بهره‌وری نیز باید ساختارهای اقتصادی داشته باشیم؛ بنابراین با تشویق به صرفه‌جویی نیز می‌توان در بهره‌وری موفق بود.»

نوبخت درباره هدفمندی یارانه‌ها هم یادآوری کرد که «قانون گنجه هرچه از محل افزایش قیمت به‌دست می‌آید، هزینه‌ها کم شود و بعد ۵۰ درصد را به خانوارها بر داریم، ۳۰ درصد به تولید و ۲۰ درصد به دولت برسد. توزیع یارانه بر اساس ۴۵ هزار و ۵۰۰ تومان براساس این است که علاوه بر ۵۰درصد ۱۲ هزار میلیارد از محل صندوق ذخیره نیز پرداخت می‌شود. در تواتیر دو هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان گرفته شده که به تولید برگ‌رانده شده است. ۳۰ درصد تولید هیچ‌گاه پرداخت نشده است؛ اما در کمک‌ها در بخش تولید انجام شده است. یکی از کارها در بودجه ۹۷ این است که در هدفمندی اصلاحاتی انجام خواهد شد تا بیشتر به افراد نیازمند پرداخت شود.»

بانک

تعیین تکلیف استفاده از ارز دیجیتال در سال ۹۷

جامعه فردا؛ رکوردهای بی‌دربی بیت کوین بانک مرکزی را برای استفاده از این ارز دیجیتال به فکر انداخت تا جایی که معاون فناوری‌های نوین بانک مرکزی، با اشاره به اینکه بیت کوین فرصتی مناسب برای ایران است، از تعیین تکلیف آن در سال ۹۷ خبر دهد. این در حالی است که این روزها بیت کوین، مشغول ثبت رکوردهای قیمتی جدید است. به گزارش بیت کوین دسک، «قیمت بیت کوین برای نخستین‌بار با عبور از ۶ هزار و ۲۰۰ دلار به بیشترین رقم خود رسیده است.» حالا به‌نظر می‌رسد که این رکورد جدید نگه‌های بسیاری را به سمت این پول مجازی کشانده است، زیرا از یک هفته پیش که قیمت بیت کوین به بالای ۶هزار دلار رسیده، این قیمت در حال صعود و ثبت رکوردهای بی‌دربی است. به گزارش مهر، براساس داده‌های شاخص، قیمت بیت کوین سایت کوین دسک، میانگین قیمت هر واحد بیت کوین در صرافی‌های جهان به ۶ هزار و ۴۱۵ دلار و ۲۸ سنت رسید، در حالی که قیمت بیت کوین در بیست‌ونهم اکتبر یعنی سه روز پیش را رسیدن به ۶ هزار و ۳۰۶ دلار و ۵۸ سنت، رکوردی جدید از خود ثبت کرده بود و این بیت کوین گذشت ۱۱ ماه، افزایشی بیش از ۵۰۰درصدی را تجربه کرده‌است. این موفقیت و روند صعودی ارزش، مسئولان بانک مرکزی را برای استفاده از این پول جدید به‌منظور توسعه بخش دیجیتال به فکر انداخته است. معاون فناوری‌های نوین بانک مرکزی، با بیان اینکه

راهبرد

۷

خبر

در حاشیه سفر پوتین به ایران انجام شد

امضای ۶ تفاهنامه نفتی بین ایران و روسیه معاون وزیر نفت در امور بین‌الملل و بازرگانی از امضای ۶ تفاهنامه با شرکت‌های نفتی روس در حاشیه سفر رئیس‌جمهوری روسیه به تهران خبر داد.

به گزارش وزارت نفت، امیرحسین زمانی‌نیا درباره جزئیات تفاهنامه‌های امضا شده، اظهار کرد: نخستین تفاهنامه که به امضای بیژن زنگنه، وزیر نفت ایران و الکساندر نواک، وزیر انرژی روسیه رسیده، همکاری راهبردی در حوزه انرژی است.

او با بیان اینکه، این تفاهنامه‌ها از همکاری تحقیقاتی آموزشی تا توسعه میدان‌های نفت و گاز را شامل می‌شود، تصریح کرد: شرکت ملی نفت ایران ۲ تفاهنامه با گاز پروم و ۲ تفاهنامه با روسنت امضا کرده است. زمانی‌نیا گفت: تفاهنامه شرکت ملی نفت ایران و روسنت به‌امضای علی کاردر، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران و ایگور سچین، مدیرعامل روسنت رسیده‌است. معاون وزیر نفت در امور بین‌الملل و بازرگانی، تفاهنامه امضا شده، میان شرکت ملی نفت ایران و روسنت را فراتر از یک تفاهنامه دانست و افزود: یکی از تفاهنامه‌هایی که میان کاردر و سچین امضا شده، تفاهنامه رازداری و محرمانگی است.

زمانی‌نیا درباره دیگر تفاهنامه امضا شده در حاشیه دیدار رؤسای جمهوری ایران و روسیه هم گفت: این تفاهنامه میان اینجناب و مار کلف، معاون الکسی میلر (Alexey Miller)، مدیرعامل گازپروم امضا شد.

عکس: مهرداد قربانی/ایرنا

بازگشایی مرز خسروی فقط به شرط تأمین امنیت

تست‌نییم؛ رئیس سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای از بازگشایی مرز خسروی به شرط تأمین امنیت از سوی دولت عراق خبر داد.

داود کناورزبان با اشاره به اینکه مهم‌ترین مسئله مرز خسروی بحث امنیت نذارم و خاک عراق است و باز شدن این مرز منوط بر تأمین امنیت زائرین و اعلام آن به طرف ایرانی است، اظهار کرد: امیدواریم دولت عراق بتواند امنیت این محور فراهم کند، عزم جدی وجود دارد تا بتوانند مسیر را امن کنند تا از این مرز برای زائرین اربعین استفاده شود.

او در خصوص زمان بازگشایی مرز خسروی با بیان اینکه از آن سوی مرز اطلاعاتی ندارم و منتظر هستیم تا از طرف عراقی‌ها امنیت مرز به‌اعلام شود، تصریح کرد: اگر مرز خسروی باز نشود بار ترافیکی آن بین مرزهای موجود تقسیم می‌شود. او همچنین گفت: گرد و غبار موجود در فعالیت پایانه‌های مرزی تأثیری ندارد و به فعالیت خود ادامه می‌دهند و مشکل جدی صورت نمی‌گیرد.

صادرات آسیایی نفت ایران رکوردشش ماهه زد

ایستنا؛ واردات نفت خام ایران از سوی خریداران بزرگ در آسیا تحت تأثیر افزایش خرید از سوی چین و کره جنوبی، در سپتامبر برای سومین ماه متوالی افزایش یافت و به بالاترین میزان در شش ماه اخیر رسید. آمار رسمی و کشتیرانی نشان داد: چین، هند، کره جنوبی و ژاپن در سپتامبر اندکی بیش از ۱/۹ میلیون بشکه در روز نفت خام ایران را وارد کردند که ۵/۱ درصد در مقایسه با سپتامبر سال گذشته افزایش داشت. واردات این کشورها در مقایسه با اوت نیز حدود ۲۰درصد افزایش پیدا کرد.

با این همه میزان خرید مشتریان آسیایی نفت ایران پایین‌رکوردی مانده است که اوایل سال میلادی جاری و همچنین سال گذشته که تهران پس از لغو تحریم‌های اقتصادی غربی صادراتش را افزایش داد، مشاهده شد. یک منبع آگاه به رویترز گفت: واردات نفت ایران از سوی مشتریان آسیایی که عمده‌نفت ایران را خریداری می‌کنند، احتمالاً در هفته‌های آینده کاهش خواهد یافت؛ زیرا صادرات به مقصد این منطقه به پایین ۱/۵ بشکه در اکتبر کاهش یافته است.